

Unde analogia ab oblato pane et vino desumpta, potius favisset Hebræis, qui ex majori dignitate materiæ oblatæ in sacrificio levitico, majorem quoque sacerdotii levitici conclusissent dignitatem. Non mirum igitur, quod tam altum de oblato pane et vino Paulus servaverit silentium. Præterea quatuor Paulus in illa disputatione probanda assumpserat. Primum erat, quod sacerdotium Christi non esset secundum ordinem leviticum; et hoc probat ex eo quod Christus esset de tribu Juda, etc. Secundum, quod sacerdotium Christi esset secundum ordinem Melchisedech (in quem finem irrefragabile Psal. CIX adducit testimonium) et præstantius levitico; quod probat ex eo quod Melchisedech esset præstantior Abrahamo propter acceptas ab eo decimas. Tertium erat, quod sacerdotium leviticum aliquando esset cessaturum, eo quod Deus promiserit Testamentum et sacerdotium novum; novum autem et perpetuum Christi sacerdotium probat ex eo quod sit sacerdos secundum ordinem Melchisedech, cujus finis non invenitur in Scripturis. Quartum erat infirmitas sacrificii levitici, et efficacia sacrificii Christi, quam ostendit ex eo quod se ipsum semel obtulerit ad exhauriendam totius mundi peccata. Jam vero nihil horum probari poterat ex oblatione panis et vini per Melchisedech facta; ergo mirum non est quod Apost. de ista oblatione tam altum ibidem servaverit silentium.

Denique ne quidem conveniens fuisse videtur, ut de hac oblatione Paulus loqueretur: enimvero Hebræi, quibus scribebat, vel erant fideles, vel infideles. Si infideles adhuc, non congruebat, ut de mysterio tam abstruso clare loqueretur, sed tantummodo subobscurè; prout facit cap. V, ubi ait: *De quo (scilicet Melchisedech) grandis nobis sermo, et ininterpretabilis ad dicendum, quoniam imbecilles facti estis ad audiendum.*

Vel si jam erant fidei mysteriis initiati, et tunc mysterium erat sublimius, quam ut Apost. id ipsum litteris committeret, videlicet perventuris forsitan ad Judæos infideles; de quibus ad Philip. III dicitur: *Nolite sanctum dare canibus.* Siquidem et ob hanc causam posteriores Ecclesiæ proceres sollicitè caverunt, ne mysterium Eucharistiæ infidelibus, et non initiatis proderetur; unde et illud toties apud S. P. Aug. aliosque veteres decantatur: *Nolunt fideles;* per quam phrasim mysterium Eucharistiæ intelligebant.

Inst. I. Non valet argumentum a figuris petatum pro stabiliendo dogmate, nisi ratio, qua figura cum veritate cohæreat, in Scripturis exprimat: atqui Scriptura tacet comparationem panis et vini oblato a Melchisedech, cum sacrificio incruento; ergo.

R. Neg. min. nam et Scriptura, et patres, fidelissimi Scripturarum interpretes, similitudinem illam affatim exposuerunt. Scriptura namque referens, Melchisedech protulisse panem et vinum quatenus erat sacerdos Dei altissimi, qui ab Abrahamo decimas accepit etc. tanquam major sacerdos, satis expressit figuram eminentioris sacerdotii, et sacrificii juxta similem ritum.

Deinde cum Psal. CIX dicat de Christo: *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech,* analogiam veritatis cum figura designavit. Cum autem non sit sacerdos hujusmodi ratione sacrificii cruenti, quod non offert in æternum, restat ut sit talis ratione sacrificii incruenti, quod sub symbolis panis et vini offertur in æternum.

Inst. II. Juxta ante dicta, etiam sacerdotes levitici quandoque offerebant panem et vinum; ergo oblatio panis et vini non est propria et singularis sacrificio Melchisedech, ac consequenter in ea specialiter non fuit præfiguratum incruentum sacrificium Missæ.

R. Neg. conseq. quia panis et vinum fuerunt quidem etiam oblata in sacrificiis leviticis velut pars aliqua, seu condimentum sacrificii, non vero ut principalis et integra sacrificii materia, ut factum est in sacrificio Melchisedech. Et licet Levit. VII, 9 et 10 fiat mentio de oblatione panis; ille tamen sine vino, cum aliis cruentis sacrificiis offerebatur. Quare verum manet, sacrificium incruentum panis et vini simul, proprium fuisse Melchisedech; atque ideo proprium ordinem sacerdotii ipsius (secundum quem Christus est sacerdos) in hujusmodi sacrificio etiam constitui debere.

Inst. III. Dici potest quod Melchisedech externum aliquod obtulerit sacrificium, quod suo tempore Gentiles aliqui, veri Dei cultores, offerre solebant.

R. Neg. assumpt. quia neque de talibus Gentilibus neque de tali sacrificio constat: vel saltem illo tempore non erant Gentiles, qui offerebant sacrificium, in quo in figura apparuit hostia antonomastice munda, in nova lege a solis ortu usque ad occasum Deo sacrificanda, et omnibus sacrificiis Mosaicis anteponebenda, prout Malachias prædixit cap. I, 2

Ex quibus omnibus concludo, quod perperam conentur hæretici nobilissimam hanc eucharistici sacrificii figuram nobis eripere.

CAPUT XV.

Deus promittit Abræ semen numerosum instar stellarum cæli, simulque terram Chanaan, sancitque fœdus cum eo, victimis offerri jussis, quibus quasi symbolis præmonstrat Abræ, quæ, et quanta posteris ejus obtentura sint.

QUÆSTIO I. — DE SYMBOLIS QUIBUS TRIPLEX GENERATIO AC STATUS POPULI JUDAICI IN ÆGYPTO SUNT PRÆSIGNATA ABRÆ.

Resp. et dico I. Cum metueret Abram ne Assyrii bellum restaurarent, aut ne Chananæi invidia, vel spe prædæ illecti, in eum, quasi spoliis ditatum, irruerent, apparet ipsi Deus, non per somnium, sed per visionem factam vigilantem (ut patet ex y. 5) dicitque ei y. 1: *Noli timere, Abram, ego protector tuus sum* (hebraice dicitur: *Ego sum clypeus tuus.* Unde et LXX vertunt: *Ego hyperaspistes tuus*, qui tanquam armiger te præcedo, et scuto meo protego), *et merces tua magna nimis.* Quasi diceret: Respuisti

mercedem quidem regis Sodomorum (cap. XIV, 22). et egisti pie, sancte, et fortiter: ego ero merces tua, tam in hoc quam in futuro sæculo, major omni mercede terrena.

y. 2. *Dixitque Abram: Domine Deus, quid dabis mihi? Id est, credo, Domine, te multa bona et opes mihi largiturum, sed cui illa servient? Filio quippe et hærede careo: ego vadam, id est, moriar absque liberis.*

Dices: Sciebat Abram Deum ipsi promississe filium cap. XII, 7, et cap. XIII, 16: cur ergo promissioni divinæ de multiplicanda posteritate ita diffidit?

R. Eum minime diffisum fuisse: sed cum sibi videret non nasci filios, et tamen semini suo factam promissionem teneret, primo de adoptione cogitabat. Hoc indicat quod cum Deo loquens ait de vernaculo suo: (y. 5) *Hic hæres meus erit:* tanquam diceret, *quia de me ipso mihi semen non dedisti, in isto comple, quod meo semini promisisti;* inquit S. P. Aug. lib. XX cont. Faustum, cap. XXXII.

Dico 2. Hanc opinionem ab eo tollit Deus, y. 4 ipsi promittendo filium, non per adoptionem, sed per carnalem generationem, additque y. 5: *Suspice cælum, et numera stellas, si potes.* Nam, ut ait S. P. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XXIII: *Quanto quisque acutius intuetur, tanto plures videt.* Unde simpliciter earum numerus ab homine attingi nequit: proinde *Quicumque universum stellarum numerum comprehendisse, et conscripsisse jactantur, sicut Aratus vel Eudoxius, vel si qui alii sunt, eos libri hujus contemnit auctoritas,* inquit S. P. loco proxime citato.

Quod autem additur: *Sic erit semen tuum* (nempe ut stellæ, quantum ad splendorem, numerum, et sublimitatem), litteraliter tum ad carnales, tum ad spirituales Abræ filios extendi potest: et quidem immediate ad eos qui ex illo secundum carnem nati sunt, quos proprie hic efflagitabat, extendi, liquet ex Deut. I, 10, ubi Moyses claris verbis carnales Judæos, propter multitudinem, stellis comparat. Ulterius autem extendi etiam ad spirituales, patet ex Apost. ad Gal. III, ubi docet Abrahamæ non tantum carnales, sed et spirituales filios esse promissos; per quos nimirum intelliguntur fideles, qui ejus fidem et pietatem imitantur; qui cælesti conversatione sua, et tandem gloriosa resurrectione stellis merito comparantur. Imo S. P. eodem loco ait: *Per stellas cæli magis videtur promissa posteritas cælesti felicitate sublimis, sicut per pulverem terræ* (cap. XIII, 16) *posteritas carnalis.*

Dico 3. Abræ non dubitanti de promissione divina, sed desideranti, *ut ei rei, quam crediderat, aliqua similitudo adhiberetur, qua ejus modus agnosceretur* (ut observat S. P. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XXIII), ac dicenti y. 8: *Domine Deus, unde scire possum, quod possessurus sim eam? scilicet terram Chanaan;* y. 9 *respondens Dominus: Sume, inquit, mihi vaccam triennem, et capram trimam, et arietem annorum trium, turturem quoque et columbam.* Numerus ternarius tum animalium terrestrium, tum ætatis eorum, significat S. S. XXXVI.

tres generationes, scilicet Caath, Amram, et Moysis, quibus posteri Abræ essent in Ægypto mansuri. Fuit autem Caath filius Levi, avus Moysis; Amram vero pater Moysis.

Itaque juxta Theodoretum et Diodorum Tarsensem, 1. hæc *vacca triennis* indomita significat primam generationem Hebræorum, eorumque libertatem in Ægypto tempore Joseph: tunc enim libere et laute, instar juvenæ, pasebantur opibus Ægypti.

2. *Capra trima* significat secundam generationem Hebræorum, quam post mortem Joseph instar capræ mulgere cœperunt Ægyptii, ditando sese opere et servitute Hebræorum.

3. *Aries durus* et cornutus significat tertiam generationem Hebræorum, numerosissimam et fortissimam ac proinde durissima servitute oppressam ab Ægyptiis, nascente Moysè.

4. *Dissectio animalium* in frusta significat afflictionem et duram tyrannidem Ægyptiacam. *Volucrum volatus* ad horum animalium cadavera, significat Ægyptios, et Og, et Sehon, et Amalec, et alios hostes Israelem peregrinantem invadentes. *Abram volucres abigens*, significat Dei providentiam Hebræos ob merita Abræ tuentem.

5. *Turtur et columba*, seu *aves non divisæ* præsignabant quartam generationem, qua Judæi evoluturi erant ex Ægypto liberi et integri. *Et turtur* quidem gemebunda significat 40 annos luctus in deserto. *Columba* socialis significat tempus Josue, quo Hebræi terram promissam late et placide incoluerunt.

Dico 4. S. P. Aug. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XXIV, fuse exequitur aliam præclaram totius hujus visionis explicationem, juxta quam *animalia* significant omnes gentes: *quadrupedia* carnales, *aves* spirituales, *divisio* schismata carnalium, *turtur* contemplativos, *columba* activos, *vespera* finem mundi, *clibanus ardens* diem judicii, *horror Abræ* timorem etiam justorum. Videri potest S. doctor loco assignato cætera huc spectantia sensu allegorico elucidans.

QUÆSTIO II. — QUOMODO CONCILIIETUR TEXTUS HIC y. 13 CUM EXODI XII, 40.

Nota 1. Quod textus hic habeat: *Scito prænoscent, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua, et subjicient eos servituti, et affligent quadringentis annis.* Exodi autem 12 dicitur: *Habitatio autem filiorum Israel, qua manserunt in Ægypto, fuit quadringentorum triginta annorum.*

Nota 2. Quod 400 anni, de quibus hic, non concernant Ismaelem, sed Isaac duntaxat, ejusque posteros Israelitas: siquidem Isaac est illud semen de quo hic loquitur Deus. Unde et cap. XXI, 12 scriptum est: *In Isaac vocabitur tibi semen.* His prænotatis, textus illi facile conciliantur, si advertamus diversitatem illorum annorum oriri ex diversis temporibus, a quibus eorum sumitur exordium. Unde

R. et dico 1. Computus 450 annorum, de quibus Exod. XII, inchoatur ab eo tempore quo Abræ facta est promissio de benedictione universarum cognationum (Sic.)

num terræ in ejus semine, supra, cap. XII, 5, et terminatur in egressu filiorum Israel de Ægypto.

Prob. I. Ex apost. qui ad Galat. III exprimens annos, ab illa promissione usque ad Legem datam in monte Sinai elapsos, ̄. 17 ita scribit: *Hoc autem dico, testamentum confirmatum a Deo: quæ post quadringentos et triginta annos facta est Lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem.* Ergo inter factam promissionem et Legem datam 50 diebus post exitum de Ægypto, fluxerunt anni 450; adeoque anni, de quibus Exodi XII, inchoari debent a promissione Abrahæ, de qua supra cap. XII.

Dices 1. cum Genebrardo (qui contra communem omnium tam antiquorum, quam recentiorum interpretum sententiam, putat filios Israel in Ægypto habitasse 450 annis): Locus ex Apost. adductus non est intelligendus de annis, qui a promissione Abrahæ facta fluxerunt usque ad egressum ex Ægypto; sed intelligendus videtur de annis, qui ab ingressu Israelitarum in Ægyptum usque ad exitum dicuntur fluxisse, Exodi XII, 40; ita ut sensus sit: Illa Lex, quæ, ut colligitur Exodi XII, post quadringentos triginta annos ab ingressu Israelis in Ægyptum dicitur data, non evacuat promissionem prius Abrahamo coelitus factam.

R. Neg. assumpt. Siquidem anni, de quibus Apost. ibidem tractat, debent inchoari ab eo tempore, seu potius ab illa re gesta, de qua mentionem antea fecit. Jam autem antea nullam omnino mentionem fecit de ingressu et egressu Israelitarum ex Ægypto, sed duntaxat de promissione Abrahæ facta; ergo manifestum est, quod illud post quadringentos et triginta annos non ad aliud debeat aut possit referri, quam ad ipsam promissionem, de qua sola ibidem sermo immediate præcessit.

Dices 2. Apost. haud dubie voluit designare tempus determinatum, a quo præfati 450 anni inchoandi sunt: atqui tempus determinatum haudquaquam designasset, si eos a jam memorata promissione inchoari voluisset; siquidem promissio illa diversis vicibus et temporibus Abrahæ facta fuit, puta Gen. XII, 18 et 22. Item eadem promissio etiam Jacobo, jam in Ægyptum profecturo, facta legitur infra, cap. XLVI, 5 et 4: ergo necessario illi anni inchoandi videntur ab ingressu et mansione filiorum Israel in Ægypto; nam hoc tempus in Scriptura, Exodi XII, determinatum est.

R. Neg. min. quia juxta Apost. illi anni inchoari debent ab eo tempore, quo Abrahæ factæ sunt promissiones de semine ejus, in quo benedicendæ erant universæ cognationes terræ: hæc autem promissiones factæ sunt cap. XII; ut ibidem, circa finem Q. I, ex S. P. audivimus, et etiam omnes alii Interpretes admittunt: ergo Apost. sufficienter designavit tempus, a quo isti anni inchoandi sunt. Nec refert, quod etiam cap. XVIII et XXII præfatæ promissiones factæ legantur; quia in primis, si ̄. 18 cap. XVIII conferatur cum ̄. 19 et 21 cap. XVII, clare patet, quod ibidem, proprie loquendo, non sint factæ, sed tantum Abra-

hamo revelatum fuerit, ex Isaac, et non ex Ismaele, oriturum istud semen (Messiam nimirum) in quo benedicendæ forent omnes nationes terræ. Deinde quod cap. XXII, postquam prohibitus fuerat immolare filium Isaac, rursus eadem promissio repetita legitur, nihil obest; quia etiam ibidem illa promissio non est proprie facta, sed tantum juramento firmata, ut observat S. P. Aug. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XXXII, ita scribens: *Est illa de vocatione gentium in semine Abrahæ post holocaustum, quo significatus est Christus, etiam juratione Dei firmata promissio. Sæpe enim promiserat, sed nunquam juraverat.* Denique ad ea que ex cap. XLVI objecta sunt, dico, præterquam quod Apost. agat de promissione, non Jacobo, sed Abrahamo facta, ibidem ne vel verbum haberi, quod secundum litteram videri posset ad vocationem et benedictionem omnium gentium pertinere: adeoque supra cit. Apost. locus de promissione facta Jacobo, jam in Ægyptum profecturo, intelligi nequit.

Prob. II. Impossibile est, ut anni, de quibus Exodi XII, exordium suum desumant ab ingressu filiorum Israel in Ægyptum; ergo necessario illud desumere debent a promissione, et peregrinatione Abrahæ, de qua cap. XII: aliud enim tempus assignari nequit.

Prob. ant. Quando Jacob cum sua familia descendit in Ægyptum, descendit pariter cum eo Caath filius Levi, Gen. XLVI, 11: Caath autem vixit tantum annos 155, Exodi VI, 18; et ejus filius Amram vixit annos 157, ibid., ̄. 20: Moyses vero filius Amram tempore egressus ex Ægypto, erat annorum 80, ut patet Exodi VII, 7. Supponamus jam, quod Caath, tempore quo cum Jacob avo suo descendit in Ægyptum, tantum fuerit anniculus, et insuper quod genuerit Amram, patrem Moysis, anno ultimo vitæ suæ, ac denique quod Amram pariter anno ultimo vitæ suæ genuerit Moysen, ex omnibus jam memoratis annis simul collectis, nempe 155, quibus Caath, et 157, quibus vixit Amram, ac 80, quos tempore egressus habebat Moyses, non conficiet 450, sed duntaxat 350. Imo, quod nedum absurdum, sed etiam omnino impossibile est, ex sententia Genebrardi sequitur, quod Moyses natus sit ad minus 80 annis post mortem patris sui, hoc modo: Caath vixit annis 155; Amram vixit 157; adde jam illos 80 annos, quos contendo fluxisse a morte Amram usque ad nativitatem Moysis filii ejus; deinde adde alios 8, quos habebat Moyses, quando eduxit Israel de Ægypto, invenies præcise 450. Impossibile igitur est ut prædicti 450 anni exordium suum desumant ab ingressu Israel in Ægyptum.

Dices rursus cum Genebrardo: Ad præfatum argumentum commode responderi potest 1. quod Scriptura, Exodi VI, quasdam generationes inter Levi et Moysen omiserit; quemadmodum S. Matth., cap. I, 8, inter Joram et Oziam tres Judæorum reges præterit. 2. Dici potest, quod non describat annos, quos universi vixit Amram, sed quos habuit dum genuit Moysen, vel post mortem patris sui Caath.

R. Neg. assumpt. et ad 1 dico, illud omnino gratis

set sine ullo fundamento a Genebrardo esse confictum, adeoque nullatenus admittendum; quandoquidem Scriptura constanter, nempe tum Exodi VI, tum I Paral. VI, ponat tantummodo Caath et Amram, neque ullo alio in loco recensent intermedios: ac proinde non est suspicandum, quod aliquas generationes prætermiserit; ne alioquin in omnibus genealogiis, quas Scriptura recoluit, dubitari posset aliquas omisas fuisse generationes; atque hoc pacto omnia redderentur incerta. Aliud est de tribus regibus a S. Matthæo prætermisiss; quia quos ibidem Scriptura præterit, aliis locis recensere non omisit, nempe lib. IV Reg. et lib. II Paralip.

Secundam responsonem pariter non subsistere, inde liquet, quod Exodi VI, 20, *anni vitæ Amram* (non vero quos habuit dum genuit Moysen, vel post mortem patris sui) dicantur fuisse 157: præterea, nec etiam in hoc ficto supposito inveniri possunt 450 anni; ut in Prob. II monstratum est.

Prob. III, ex S. P. Aug., qui, postquam eodem argumento, quo nos mox usi sumus, impugnasset opinionem eorum, qui putabant filios Israel in Ægypto habitasse 450 annis, Q. 47 in Exod. in hunc modum inde concludit: *Proinde illa nimirum computatio, quam secutus est Eusebius in historia sua chronica, perspicua veritate subnixæ est. Ab illa enim promissione computat quadringentos triginta annos quæ vocavit Deus Abraham, ut exiret de terra sua in terram Chanaan: quia et Apostolus cum Abraham laudaret et commendaret fidem, in ea promissione qua Christum vult intelligi prophetatum, id est, quæ promissit Deus Abraham, quod benedicentur in eo omnes tribus terræ: « Hoc autem dico, » inquit, « quia testamentum, etc. Ex illa ergo promissione, » qua vocatus est Abraham et credidit Deo, « post quadringentos et triginta annos » factam legem dicit Apostolus; « non ex tempore » quo Jacob intravit in Ægyptum.*

Dico 2: Anni 400 de quibus hic ̄. 15, initium suum desumunt a nativitate Isaac, et finem habent in exitu de Ægypto.

Prob. I. Quia, ut ex supradictis constat, a promissione Abrahæ, contigit anno vitæ ejus 75, usque ad exitum de Ægypto, fluxerunt anni 450: ergo si ab hac summa subtrahas 25 annos, qui fluxerunt ab illa promissione usque ad nativitatem Isaac, quæ contigit anno 100 vitæ Abrahæ, clare sequitur quod a nativitate Isaac usque ad egressum ex Ægypto fluxerint anni 405: sed Scriptura hic illos 5 annos omittit; eo quod prætermisiss minutis sive parvis numeris, soleat numero rotundo uti pro exacto; ut inter alia liquet ex Num. XIV, 33, ubi prædicatur, filios Israel vaganturos in deserto per 40 annos, et portaturos iniquitatem patrum suorum, qui murmuraverant in Cades. Et tamen certum est, quod a prædictæ murmurationis tempore non nisi per 38 annos completos in deserto permanserint. Unde S. P. Aug. ad præcit. Gen. locum alludens Q. 47 in Exod. ita scribit: *Ex anno nativitatis Isaac usque ad annum egressionis ex Ægypto computantur anni quadringenti quinque. Cum ergo de qua-*

dringentis triginta detraxeris viginti quinque, qui sunt a promissione usque ad natum Isaac, non mirum est, si quadringentos quinque annos summa solida quadringentos voluit appellari Scriptura, quæ solet tempora ita nuncupare, ut quod de summa perfectioris numeri paululum excrescit, aut infra est, non computetur.

Prob. II. Quia præfati quadringenti anni vel debent referri ad peregrinationem seminis Abrahæ in terra non sua, vel ad servitutem aut afflictionem, cui Israelita fuerunt subjecti ab Ægyptiis: atqui non possunt referri ad servitutem; ergo debent referri ad peregrinationem. Jam autem peregrinatio illa incepta a nativitate Isaac, siquidem tunc semen Abrahæ cœpit fieri peregrinum in terra non sua; ergo a nativitate Isaac inchoandi sunt prædicti 400 anni.

Prob. min. Quia etiam gratis tantisper hic supposito (licet non concessio) quod filii Israel in Ægypto habitassent 450 annis, equidem inde non 400, sed ad summum 359 annos servitutis seu afflictionis conficiet; ut solide probat S. P. Q. 47 in Exod. rursus ita scribens: *Quoniam servitutis anni post mortem Joseph computantur; illo enim vivo, non solum ibi non servierunt, verum etiam regnaverunt: non est quemadmodum computentur quadringenti triginta in Ægypto. Ingressus est enim Jacob anno filii sui trigesimo et nono: quoniam triginta annorum erat Joseph cum apparuit in conspectu Pharaonis, et regnare cœpit sub illo. Transactis autem septem annis ubertatis, secundo anno famis ingressus est Jacob in Ægyptum cum aliis filiis suis: ac per hoc tunc agebat Joseph triginta et novem annos, qui impletis vitæ suæ annis centum et decem mortuus est: vixit enim in Ægypto post ingressum ad se patris sui, septuaginta et unum annos. Quos si retraxeris a quadringentis triginta annis, remanebunt servitutis anni, id est, post mortem Joseph, « non quadringenti, » sed trecenti et quinquaginta novem anni.* Impossibile igitur est, ut præfati 400 anni referantur ad servitutem et afflictionem; adeoque necessario referri debent ad peregrinationem seminis Abrahæ in terra non sua: ac consequenter initium suum desumunt a nativitate Isaac; ut jam dictum fuit.

Sunt nonnulli, qui, ut præcisam supputationem inveniant, annos illos inchoant ab ejectione Agar et Ismaelis ex domo Abrahæ: hæc enim ejectio contigit anno 105 Abrahæ, cum Isaac esset quinquennis; adeoque ab hac ejectione usque ad egressum ex Ægypto præciseveniuntur 400 anni.

Verum cum, ut jam monstratum est, 400 illi anni referantur ad peregrinationem seminis Abrahæ in terra non sua, et semen illud peregrinari cœperit in nativitate Isaac: potius, et tanquam Scripturæ conformius, ab Isaaci nativitate, quam ab ejectione Ismaelis inchoandi videntur.

Nec dicas, ideo ab ejectione Ismaelis istos annos esse inchoandos, quia circa illud tempus is afflixit Isaacum: nam præterquam quod ista afflictio paucis temporibus duraverit, non est ea afflictio de qua hic agit ̄. 15: nam ille manifeste agit de servitute et afflictione Ægyptiaca; ut patet ex verbis ̄. 14. Verum-